

Självständigt arbete i Samhällskunskap och lärande
15 högskolepoäng, grundnivå

**Hur undervisar man en nyanländ elev i den
svenska skolan?**

*How do You Educate a Newly Arrived Student in the Swedish
School?*

Rayan Khalil

Ämneslärarprogrammet med inriktning mot
grundskolans årskurs 7-9, 270 högskolepoäng
2020-04-15

Examinator: Jan Anders Andersson
Handledare: Tullia Jack

Sammandrag

På senare år har invandringen ökat till Sverige. Detta har inneburit samtidigt att de svenska skolorna har tagit emot nya elever från utlandet.

Syftet med denna kunskapsöversikt är att titta på vad hur man undervisar en nyanländ elev i den svenska skolan. Ska nyanlända elever placeras i en ordinarie eller förberedelseklass? Hur arbetar man i respektive mottagningsmodell?

Vidare utforskar jag om hur man arbetar med nyanlända elever i respektive klasser. Alla elever har, enligt Skollagen, rätt till en likvärdig utbildning oavsett bakgrund och sociala samt ekonomiska förhållanden. Det är därför intressant att undersöka hur man i den svenska skolan tänker kring mottagningsmodellerna och vad forskare skrivit om ämnet. Kunskapsöversikten visar att förberedelseklassen kan vara till fördel för den nyanlända då allt stöd och anpassningar finns där. Å andra sidan kan det lätt uppfattas, från elevens sida, att den inte är integrerad i ordinarie klassen. Inkluderingsperspektivet sätts in i en större kontext då man pratar om huruvida man låter eleven gå i en likvärdig utbildning när eleven inte har blivit inkluderad i sin ordinarie klass.

Nyckelord: *Förberedelseklass, nyanlända elever, ordinarie klass, inkludering.*

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
2. Syfte och frågeställningar.....	5
3. Metod.....	6
3.1. Sökmetod.....	6
4. Resultat.....	8
4.1. Ordinarie klass.....	8
4.1.1. Förberedelseklass.....	9
4.1.2. Övergång från förberedelseklass till ordinarielklass.....	10
4.2. Inkludering.....	11
4.3. Sociokulturellt perspektiv.....	13
4.4. Fördelar och nackdelar med mottagningsmodellerna.....	14
5. Slutsatser och diskussion.....	17
Käll- och litteraturförteckning.....	20

1. Inledning

”Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling” enligt Barnkonventionen, artikel sex (UNICEF, 1989). Detta innebär att alla barn oavsett bakgrund och omständigheter har rätt till ett tryggare liv där de samtidigt ska få utvecklas och känna sig delaktiga. När barnen börjar i skolan lär de sig samtidigt att vara en del av samhället och integreras in i den och därför är skolan en viktig plats för nyanlända elever. UNICEF förklarar även i artikel 28 i barnkonventionen att ”Varje barn har rätt till utbildning” (UNICEF 1989). När en nyanländ elev kommit in i det svenska skolsystemet är det viktigt att man ser till att de får en rättfärdig utbildning, precis som alla andra barn. Svenska skolor arbetar på olika sätt med nyanlända elever då det inte finns några tydliga riktlinjer kring hur skolintroduktionen ska organiseras. I skollagen framgår det att alla elever har rätt till stöd för att utvecklas i det svenska språket men även elever som inte behärskar språket ska få tillgång till introduktionsklass, förklaras det i paragraf 12 (Skollagen, 2010, kapitel tre paragraf 1). I skolan placeras nyanlända elever utifrån två olika organisationsmodeller, antingen i en förberedelseklass eller i ordinarietklass. Vilken organisationsmodell utgår svenska skolor från?

I denna kunskapsöversikt undersöker jag vad litteraturen säger om vilken organisationsmodell som kan vara mer fördelaktig för den nyanlända elevens integrering i den svenska skolan samt för deras språk-och kunskapsutvecklingen. Kunskapsöversiktens fokus ligger på nyanlända elevers rätt till utbildning främst för att alla elever förtjänar att få en bra grund i sitt lärande samt för att det är viktigt att den svenska skolan förstår vilken modell som gynnar nyanlända elever mest.

2. Syfte och frågeställningar

I denna kunskapsöversikt fördjupar jag mig in i de två olika mottagningsmodellerna som finns (ordinarie klass och förberedelseklass) för att se vilken som gynnar den nyanlända eleven som mest. De svenska skolorna använder inte alltid samma introduktionsmodell och min uppgift blir att undersöka om vilka fördelar och nackdelar det finns med introduktionsmodellerna med hjälp av tidigare forskning. Vidare ska jag även titta på vilka faktorer som spelar roll för elevens placering i den svenska skolan.

Arbetet belyser följande frågeställningar:

1. Hur undervisar man en nyanländ elev i den svenska skolan?
2. Vilken av mottagningsmodellerna är mer gynnsamt för elevens utveckling och lärande?

3. Metod

3.1. Sökmetsod

Jag har använt mig av olika databaser för att kunna få fram relevant information för att besvara mina frågeställningar. SwePub, Libsearch, Google Scholar och ERIC blev mina främsta val av databaser. I syfte att finna vetenskapligt material som är relevant för ämnesområdet breddade jag sökningen genom att inkludera synonymer till sökorden: exkludering, förberedelseklass, immigranter, inkludera, nyanlända elever, ordinarie klass, sociokulturellt perspektiv och svenska skolor. Vidare, med avsikt att hitta tillförlitliga och användbara källor avgränsade jag sökningen ytterligare genom att välja ut passande titlar och möjliga källor. Därefter läste jag genom sammanfattningarna och valde ut det som var nyttigt för min kunskapsöversikt (Friberg, 2017). På så vis kunde jag få ett intryck om källornas användbarhet i detta arbete. För att få fram så mycket information som möjligt har jag kombinerat flera ord tillsammans, både på svenska och engelska. På Libsearch kombinerade jag flera av mina sökord för att få en bredare sökresultatet. De kombinerade orden blev "newly arrived students" OR "newly arrived + immigrants" AND "Swedish Schools". Med denna sökning dök det upp 945 träffar. För att kunna avgränsa sökresultatet valde jag att markera bort "alla leverantörer" och valde endast Eric som databas. Sökningsträffarna avgränsades till 218 träffar. Avgränsade ytterligare genom att välja "peer review och vetenskapligt material" då det är dessa resultat som är mer relevanta för detta arbete. Detta gjorde att resultatet avgränsades till 120 resultat. I början av sökningen dök det upp artikeln "Welcome to Sweden: Newly Arrived Students." skriven av Jenny Nilsson och Monica Axelsson. Denna artikel var väldigt relevant för min forskning och blev en av de centrala artiklarna i kunskapsöversikten. Artikeln belyser om hur nyanlända elever upplever det är att gå i en förberedelseklass respektive ordinarieklass.

En annan sökning gjordes i databasen SwePub. Sökorden som användes i sökningen var "nyanlända i skolan" och det dök upp 43 träffar. Detta avgränsade jag genom att välja vilken typ av innehåll jag behövde komma åt vilket blev "övrigt vetenskapligt" samt "referegranskat" och valde därför bort och "populärvet.,debatt m.m.". Sökningen avgränsades därmed till 36 träffar och där jag bland annat fick fram boken "Nyanlända i skolan". Boken inkluderades i kunskapsöversikten. I boken framgår det om de olika

bestämmelserna som finns kring nyanlända elever samt elevernas rättigheter i den svenska skolan.

Sökorden jag använde mig av för att få fram relevant information till mina frågeställningar är följande:

Sökord: exkludering, förberedelseklass, immigranter, inkludera, nyanlända elever, ordinarie klass, sociokulturellt perspektiv, svenska skolor.

Keywords: exclusion, preparatory class, immigrants, include, integration, newly arrived students, ordinary class, sociocultural perspective, Swedish schools.

I början av min informationssökning använde jag mig av flera svenska ord för att få fram relevant artiklar till mitt arbete. Detta bidrog till att jag antingen fick upp många olika sidor, vetenskapliga källor och olika rapporter eller inget relevant alls för mitt ämne. När jag sedan började använda ett fåtal ord per gång och begränsade sökningen till peer granskade artiklar fick jag upp lite mer specifika träffar som var användbara för mitt arbete. I jakten om att hitta flera olika relevanta källor valde jag att söka informationen på engelska också, vilket resulterade i att jag fick fram fler källor. Jag valde därför att göra en avgränsning i form av en tabell på sökorden jag tyckte var mest relevanta till min informationssökning. Texttrutan ovan underlättade för mig då jag fick en översikt över orden som var användbara för mitt område. En kombination av sökorden tillsammans bidrog till att jag fick fram mer anpassade källor som jag kunde utgå ifrån. Källorna jag valde att använda mig av var till stor hjälp för att besvara mina frågeställningar. Det viktigaste i detta var att lägga fokus på att källorna skall vara i form av forskning och vetenskapliga artiklar.

4. Resultat

Detta kapitel belyser resultaten från den forskning som jag funnit och valt att använda till analysen. Analysen är uppdelad i 6 underrubriker där de tre första rubrikerna behandlar frågan om ”Hur undervisar man en nyanländ elev i den svenska skolan?”. Vidare presenteras inkluderings perspektivet och det sociokulturella perspektivet och huruvida dessa påverkar den nyanlända elevens lärande. Slutligen görs en analys av vad olika forskare framför kring vilken mottagningsmodell en nyanländ elev lär sig bäst på.

4.1. Ordinarie klass

Den grundläggande tanken bakom en ordinarietklass (även kallad för direktintegrering) är att den nyanlända eleven får delta i ordinarie undervisning, utan att ha haft introduktion till det svenska språket tidigare. Denna organisationsmodell har som syfte att eleven ska få lära sig att behärska svenska språket och lära sig den snabbare med klasskamraterna som hjälp. Då befinner sig eleven i en språklig stimulans där svenska språket behärskas naturligt (Bunar, 2016). Ett annat syfte bakom denna modell är att eleven ska känna sig som en del av skolan och man menar på att denna mottagning kan leda till integration och låter eleven inkluderas med ordinarie klassen (Juvonen, 2015). Bunar (2015) skriver om att denna integrering har också som syfte att motverka den fysiska segregation som kan uppstå i praktiken om eleven placeras i en förberedelseklass. Mottagningsformen (förberedelseklass) kom att ändras vid senare tillfälle när Skolinspektionen yttrade sig om just denna form av integrering. Man skulle istället numera lägga fokus på att placera eleven direkt i ordinarietklass och idag har denna placering blivit allt vanligare (Axelsson, 2015). Placering i ordinarietklass brukar vanligtvis vara riktade åt nyanlända elever mellan åldrarna 7 - 9, men kan i flera fall även handla om äldre elever också. Denna sorts mottagning sker i vissa fall med hjälp av en modersmåls lärare eller en SVAS-lärare (Nilsson & Bunar, 2016).

En annan positiv aspekt med direktintegrering är om skolorna har tillgång till språkstöd eller tolk till nyanlända eleverna. Detta leder till att eleven får uppgifter/andra viktiga saker översatta till sitt modersmål vilket ökar förståelse. Det bidrar dessutom till en positiv språkutveckling i klassrummet (Bunar, 2016). Nilsson och Bunar (2016) menar att elever som behärskar modersmålet bra kan lyckas utveckla sina kunskaper i svenska språket snabbare. Man ser samtidigt risken med denna mottagningsmodell då lärare i en ordinarietklass kan

sakna kunskaper kring rätt arbetssätt för språkutveckling till dessa elever. En annan risk är även att eleven blir integrerad i ordinarietklass men utesluts samtidigt från den sociala samverkan med andra elever (Bunar, 2015). Ordinarie klass som mottagningsmodell har väckt mycket kritik i sig då man är rädd att den nyanlända eleven segregeras i denna organisationsmodell (Axelsson, 2015).

4.1.1. Förberedelseklass

Tanken bakom en förberedelseklass är att eleven ska få grundläggande kunskaper i svenska språket samtidigt som den får stödet som behövs, i en mindre klass. Detta ses som en förberedelse innan eleven får börja i den ordinarietklassen. Utöver detta ses förberedelseklass även som en ”mjuk” start där eleven får lära känna den svenska skolan, bekanta sig med regler som finns och under tiden förberedas till att börja i sin ordinarietklass (Rodell, 1995).

I ”Läroplanen för grundskolan, förskoleklass och fritidshem” förklaras det om elevens rättigheter på detta vis: ”Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov, Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper” (Skolverket, 2011).

Myndigheten för skolutveckling gick ut med rapporten ”Vid sidan av eller mitt i” under 2005 som handlade om nyanlända elevs situationer i skolan. I denna rapport framgår det att kommunerna i Sverige arbetar olika med nyanlända elever. Vikten av att eleven får börja i förberedelseklass/mindre klass är stor då man i en sådan har större möjlighet till extra stöd och anpassning. I rapporten lägger man även tyngd på att det är viktigt att man gör en ordentlig kartläggning av den nyanlända eleven för att se vart eleven befinner sig och vad man kan bidra med som lärare samt pedagog. Detta i sin tur leder till att läraren kan ha elevanpassade uppgifter, lektionsupplägg och kan därmed anpassa sig i nivån. För elevens skull bidrar detta, enligt rapporten, till att den nyanlända eleven lär sig snabbare då de kan koppla innehållet till tidigare kunskaper. På så vis utvecklas det svenska språket samtidigt (Myndigheten för skolutveckling, 2005).

I en förberedelseklass anses man få den stöttning som behövs för att utöka effektiviteten av kunskaps- samt språkutvecklingen. Personalen i en förberedelseklass är utbildade i svenska som andra språk och därför får eleverna rätt hjälp som leder till en effektiv språkutveckling. I vissa fall får eleverna studievägledning på sitt modersmål vilket leder till ökad förståelse och eleven kan därmed ha lättare för att uppnå kunskapskraven (Bunar, 2015).

Detta kopplas till Vygotskijs syn på lärande, i detta fall i skolan. ”Stöttning” är ett viktigt begrepp som även Skolverket (2012) använder sig av, även vissa forskare. Begreppet innefattar att läraren eller annan pedagog skall kunna ge den hjälp och stöd eleven behöver. Detta ses som deras rättighet, att utnyttja alla läranderesurser och få den stöd de kan få (Nilsson & Axelsson 2013).

Den nyanlända eleven får samtidigt en klasstillhörighet i en ordinarielklass vilket innebär att under tiden hen går i en förberedelseklass har eleven möjlighet till att delta under lektionerna i ordinarielklassen. Detta bidrar, enligt Nilsson och Bunar (2016), till att eleven känner sig och blir inkluderad och en del av klassen.

Nackdelarna med denna mottagningsmodell är att det kan bidra till exkludering och distansering mellan den nyanlända och de icke nyanlända eleverna. Den nyanlända eleven lär med stor sannolikhet inte kunna känna någon tillhörighet eller gemenskap med övriga på skolan. Konsekvenserna kan bli att den nyanlända eleven exkluderas och inte vågar bekanta sig med de icke nyanlända (Bunar, 2015; Lahdenperä & Sundgren, 2016).

4.1.2. Övergång från förberedelseklass till ordinarielklass

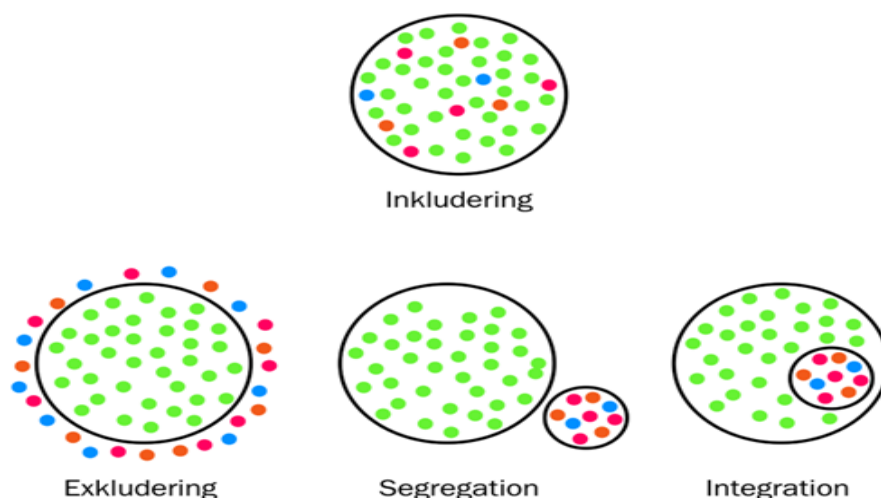
Övergången från en förberedelseklass bör, enligt Myndigheten för Skolutveckling, ske när eleven är redo att delta i ordinarielklassen på heltid. Detta kan variera beroende på elevens prestationer och förutsättningar, men i de flesta fallen får den nyanlända eleven gå på förberedelseklass i ett till två år (Myndigheten för skolutveckling, 2015). Det vanligaste brukar vara att eleven får emellanåt delta i ordinarielklassens undervisningar för att kunna komma in i klassen helt till slut (Wigg, 2016). En annan fördel med att eleven får medverka emellanåt i lektionerna i ordinarielklassen är att de får en annan sorts ämnesundervisning och språket utvecklas samtidigt (Gibbons, 2007). Det är även viktigt att man under denna övergång tar hänsyn till att detta måste ske i försiktighet. Man bör därför titta noggrant på den enskilda elevens situation och språkutveckling för att kunna avgöra om eleven är redo för övergången. En tidig övergång kan enligt, Blob (2004), leda till svårigheter för eleven. Dessa kan vara i form av inlärningssvårigheter på grund av språkkunskaper som leder till att eleven blir avvikande från lektionens innehåll, svårigheter med att anpassa sig till övriga stora gruppen samt allt för stor förändring kring ämnesinnehållet då den kan lätt uppfattas som svår (Blob, 2004). Man ska istället, enligt Rodell (1995), vara uppmärksam på att eleven är redo för övergången när eleven börjar själv intressera sig för att utöka sina kunskaper, arbetar med svårare böcker, tar sig an andra uppgifter än det vanliga och vill prestera mer än innan.

Övergången från förberedelseklass till ordinarietklass kan skrämja eleverna i vissa fall då de känner sig oroade, rädda och blyga för vad som väntar i den nya klassen. De har i förberedelseklassen känt sig trygga då de haft en vis relation till andra elever och pedagoger i den klassen. Bunar (2015) betonar även att det i vissa fall bildas grupperingar i de äldre åldrarna, vilket kan vändas mot de nyanlända eleverna. Nyanlända eleverna antyder att exkluderingen beror på deras ofullständiga kunskap i det svenska språket (Bunar, 2015).

För att undvika problem med denna övergång bör man därför ta hänsyn till eleven i första hand och ta det i den takt som är bäst för elevens utveckling samt mående. En bra övergång, enligt Blob (2004) kan även vara att låta den nyanlända eleven delta i ett ämne i taget i ordinarietklassen samtidigt som eleven lär känna klassen. På så vis blir inte övergången alltför stor förändring för eleven (Blob, 2004).

Tidigare forskning visar att pedagogens skicklighet väger tungt under en sådan process för att eleven ska känna sig tillhörig i ordinariet klassen (Wigg, 2016). Den nyanlända eleven som börjar i en förberedelseklass tillhör samtidigt en ordinarietklass. För att underlätta övergången kan det därför vara bra att man som pedagog arbetar med gemensamma aktiviteter för att de nyanlända eleverna ska känna sig som en av de övriga i klassen. Utöver aktiviteter är det otroligt viktigt för pedagogerna i både klasserna att ha en ständig kommunikation under övergången för att kunna göra anpassningar utifrån kunskapsnivån som eleven ligger på. Detta underlättar för både pedagogen och eleven då de kan sätta ihop en studieplan som är anpassad utifrån elevens behov (Wigg, 2016).

4.2. Inkludering

Figur: Skolverket, 2014, s. 17.

Figuren ovan är tagen från Skolverkets informationsmaterial *Inkludering och delaktighet – eleven och lärmiljön i fokus* för att tydliggöra skillnaderna mellan begreppen inkludering, exkludering, segregation och integration (2018, s.7).

Inkluderings begreppet är ett av målen som finns i läroplanen och som alla lärare bör sträva efter i alla lägen (Emanuelsson, 2007). Begreppet har, enligt Specialpedagogiska institutet (2005), sitt ursprung i specialpedagogiken och anses vara något kontinuerligt samt en process som alla skolor ska lyfta och arbeta med. I Salamancadeklarationen (1994) lyfts det fram att man i undervisningen ska inkludera specialpedagogik. Deklarationen framför även begreppen ”inclusive education” som har till syfte att alla har rätt till utbildning oberoende av bland annat fysiska, känslomässiga eller språkliga villkor (Svenska Unescorådet, 2006). Enligt Dakarresolutionen är begreppet inkludering lika aktuell för nyanlända elevers undervisning som för elever med särskilda behov. Detta innebär att man i skolmiljön ska ha en ett inkluderande arbetssätt med dessa elever (Unesco, 2000). Begreppet inkludering framställs enligt Specialpedagogiska institutet, Unescorådet samt Guidelindes for inclusion, som en ständig process där man får möta elevers olika behov genom att man ökar spridningen av samhälle, lärande och kultur.

Tittar man från ett inkluderande perspektiv ska skolorna jobba utifrån detta gemensamma system som välkomnar alla elever. Man tittar på elevers olikheter som en förutsättning till en social gemenskap och detta innebär att man tittar utifrån ett relationellt synsätt för att möta alla elever. Detta synsätt innebär alltså att avståndet mellan människor och grupper minskas samtidigt som man lär sig att acceptera samt respektera varandras olikheter (Haug, 1998).

Motsatsen till inkludering ”exkludering” innefattar att någon form av utanförskap sker och eleven lär i detta fall inte känna sig tillhörig i gruppen/klassen (Jönhill, 2012). För att motverka att utanförskap skall ske, ska man alltid sträva efter att uppfylla de olika faktorer som finns, bland annat att inkludera eleven i klassrummet och i det mån det går i undervisningen också (Nilholm & Göransson, 2013). Exkluderings begreppet innebär att elever kategoriseras utifrån deras olikheter och hamnar utanför undervisningen. Segregations begreppet innefattar samma mening, men i detta fall har skolan som ansvar att flika in och samla dessa elever för att jämsides ge de utbildning i ett specialskolsystem (jfr 1950 – 1960 - talens organisering av specialundervisningen). Integrations begreppet visar däremot att avskilda skolor som varit segregerade fick flytta in till mindre segregerade skolor. Detta avgränsades vid att till exempel elever från grundsärskolan och grundskolan fick använda sig

av samma skolområden, använda samma skolgård, etc. och detta innebar att den sociala integreringen inte kom av sig själv. Integreringsidén kunde i många fall betyda att en vis grupp av elever blev endast fysiskt integrerade och inte socialt (Jönhill, 2012).

4.3. Sociokulturellt perspektiv

Skolverket (2012) betonar det sociokulturella perspektivets betydelse för elevers kunskapsutveckling. Precis som inkluderingsperspektivet har det sociokulturella perspektivet en stor betydelse för den nyanlända elevens kunskapsutveckling. Det sociala sammanhanget och samspelet mellan eleverna har en stor inflytande för tänkande, språkutveckling och kunskapsutveckling (Tivenius, 2015). Genom att medverka i olika sociala och språkliga aktiviteter (till exempel på rasten, i klassrummet eller på fritidshem), utvecklar den nyanlända eleven samtidigt både språket och kunskapen i sig. Detta, menar Skolverket (2012), bidrar till att eleven kan bli mer aktiv och hänger med under lektionerna samtidigt.

Lärandet sker, utifrån ett sociokulturellt perspektiv, i ett socialt samspel mellan olika personer och sedan genom en omarbetning. Ju fler aktiviteter och kontexter man medverkar i, desto större möjligheter till utveckling och lärande (Skolverket, 2012).

Nilsson och Axelsson (2013) belyser Vygotskijs teorier gällande utveckling i sociala samspel och kopplar detta till det sociokulturella perspektivet. Det sociala samspelet och omgivningen ses som en lättillgänglig språkutveckling för en nyanländ. Samtidigt som man lär sig att komma in i den svenska skolan och socialisera sig med sina klasskamrater, lär man sig att utveckla språket och kunskapen utan att i vissa fall vara medveten om det (Nilsson & Axelsson 2013). Vygotskij menar att det sociala samspelet inte är en metod för utveckling och lärande, utan samspelet ÄR utveckling och lärande automatiskt (Strandberg, 2006). Det sociokulturella perspektivet handlar om människors samspel mellan varandra och hur dessa utvecklar lärprocessen. Strandberg (2006) betonar att: ”Våra individuella kompetenser härrör från olika former av interaktioner med andra människor” (Strandberg, 2006, s.11). Utifrån detta perspektiv måste man få erbjudas möjligheter att kunna utveckla sina kunskaper (Säljö, 2011). Ett centralt begrepp inom detta perspektiv är *mediering* som innefattar samarbetet mellan människor och deras handlingar, tänkande och tyckande inom olika sociala sammanhang (Jakobsson, 2012).

Vygotskijs (2006) teori om proximala utvecklingszonen kan kopplas ihop med det sociokulturella perspektivet. Denna teori innebär att människor utvecklar sitt lärande genom att ingå i ett samspel med andra. Utvecklingszonen beskrivs som antingen den ”närmsta” utvecklingszonen eller den ”möjliga” utvecklingszonen. Tittar man utifrån en skolsituation är läraren/pedagogen den närmaste utvecklingszonen i skolan då det är läraren som lär ut kunskap till eleven för att bidra till en vidare utveckling av elevens kunskaper och eleven hamnar i den möjliga utvecklingszonen. Detta bidrar till lärande och utveckling då man ingår i ett samspel med andra människor i den sociala och kulturella miljön (Jakobsson, 2012; Strandberg, 2006). Detta samspel bidrar även till att människor gör ett utbyte av kunskaper och förmågor eftersom människor som innehar mer kunskap förklarar, argumenterar och presenterar det som ska läras ut till individer med mindre kunnighet inom något område. På så vis får den nyanlända eleven ingå i en ständig utveckling med hjälp av sina klasskamrater och lärare, både kunskaps- och språkmässigt. Individer med mindre kunskap får således ny kunskap och fakta som kan framhäva nya tankar (Jakobsson, 2012; Strandberg, 2006).

4.4. Fördelar och nackdelar med mottagningsmodellerna

I artikeln ”Welcome to Sweden: Newly Arrived Students’ Experiences of Pedagogical and Social Provision in Introductory and Regular Classes” kan man läsa om olika intervjuer som skribenterna, Nilsson och Alexsson (2013), har hållit med nyanlända elever samt några läraren. Dessa elever går i årskurs åtta och nio. Artikeln har som uppgift att undersöka om vad eleverna och lärarna tycker om förberedelse- och ordinarieklass. Skribenterna skriver om de nyanländas åsikter i form av att de känner sig mer framåtgående i en förberedelseklass i jämförelse med ordinarie. När det kommer till ordinarieklassen känner de att upplägget på lektionerna och uppgifterna inte är anpassade till dessa elever på samma vis. Å andra sidan kände de samtidigt att de i en ordinarieklass kunde utveckla språket mer tack vare variationen av olika ämnen och genom att socialisera sig med klasskamraterna (Nilsson & Axelsson, 2013).

Detta går att jämföra med Taylors (2008) doktorsavhandling där hon fokuserar på elevers behov i skolan och tar med ett par intervjuer med lärare. Enligt lärarna är det viktigt att eleverna känner sig inkluderade och accepterade i skolan. Inkluderingen är viktig allt eftersom eleven lär på så vis känna sig mer engagerad och viljan till att lära sig ökar. Detta leder sedan till en utökad kunskapsutveckling. Å andra sidan är det även viktigt att man är medveten om att de nyanlända behöver extra stöd i form av fler lärare eller modersmåls lärare under en ordinarie undervisning för att kunna vidare utvecklas. I intervjuerna framkom det även att

lärarna ville hjälpa dessa elever ännu mer och att få gå på engelska kurser hade kunnat vara en bra start (Taylor, 2008).

I doktorsavhandlingen ”Interkulturell undervisning – ett pedagogiskt dilemma” upplyser Fridlund (2011) om fördelarna och nackdelarna med ordinarie klass respektive förberedelseklass. Man ska vara medveten om att alla elever lär sig på olika sätt, oavsett om eleven är nyanländ eller inte. Vidare menar Fridlund på att det kan i en ordinarieklass vara svårare att tillgodose elevens behov och anpassa undervisningen utifrån dessa. Jämför man detta med en förberedelseklass kan man konstatera att det är rena motsatsen där lektionerna istället anpassas utifrån de nyanländas behov och stadi. Det negativa med förberedelseklassen kan dock vara att eleverna inte känner sig helt inkluderade som resten av eleverna, då de kan lätt känna att de inte får lära sig samma ”rena” svenskan som de övriga. Fridlund ser positivitet också med förberedelseklass, då hon syftar på att eleverna behöver en mjuk start i skolan och då är det bättre börja i en mindre grupp för att sedan börja på ordinarieklassen (Fridlund 2011).

Nihad Bunar (2010) är en annan forskare som har intresserat sig för att skriva om nyanlända elever i sin avhandling ”Nyanlända och lärande: en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan”. I denna forskningsöversikt skriver Bunar om nyanlända elevernas utbildningsförhållanden. Tanken bakom förberedelseklassen kan vara bra, men den kan lätt bidra till isolering och exkludering för eleven. Å andra sidan är ordinarieklassen inte alltid optimala valet heller då eleven kanske integreras men läraren har inte alltid möjligheten att anpassa lektionerna eller ge den stöd eleven behöver. Eleverna har svårare att förstå innehållet och det bidrar snabbt till att orden och svenska språket upplevs svårare också. Precis som andra forskare, anser Bunar, att det finns både för- och nackdelar med både mottagningsmodellerna, men man har som ansvar som skola och lärare att kunna strukturera upp ett bra arbetssätt för detta (Bunar, 2010). Vid senare år skrev Bunar ”Nyanlända och lärandemottagande och inkludering”. Denna antologi handlar om nyanlända elevers utveckling i skolan. I ett av kapitlen skriver Juvonen (2015) om lärarnas synpunkter på elevers placering i ordinarie klasser. Författaren utgick från enkäter som skickades ut till 500 lärare i två olika kommuner i landet. Enkäten bestod av två frågor där man skulle framföra sina åsikter kring för- och nackdelar med direkt placering i ordinarie klass. I de flesta fallen handlade det om att lärarna ansåg att de nyanlända eleverna inte får en rättvis utbildning på den grund att lärarna själva inte har rätt kunskaper för att undervisa dessa elever rätt. Detta

försvårar samtidigt kommunikationen ännu mer mellan lärare och elev, vilket kan leda till att eleven kan ha svårare för att uppnå sina kunskapskrav/mål. En annan utmaning för läraren kan även vara att de får det svårare att hitta anpassade uppgifter för de nyanlända.

I vissa fall kunde svaren skilja sig då vissa ansåg att det kan vara en fördel att placeras i en ordinarietklass direkt så att de får integreras och relationen mellan klasskamraterna förstärks redan i början. Kunskapsmässigt bidrar detta samtidigt till att de utvecklar det svenska språket ännu snabbare (Juvonen, 2015).

I Folkes avhandling ”*Lived transitions: experiences of learning and inclusion among newly arrived students*” kan man läsa om för- och nackdelarna med de olika mottagningsmodellerna. Det vanligaste för en nyanländ elev är att få börja i en introduktionsklass där man får undervisning i svenska men även till viss mån i andra ämnen samtidigt. Det som kan underlätta en aning för den nyanlända är att det i vissa fall finns möjlighet till att få undervisning på sitt modersmål vilket kan öka förståelse av ämnet ännu mera. Förberedelseklasser har legitimerats som ett sätt att få tillgång till olika resurser för att leverera en skräddarsydd undervisning efter den andraspråkiga elevens behov (Bunar, 2015). Introduktionsklasserna har däremot väckt kritik bland forskare och nationella myndigheter där man menar på att denna mottagningsmodell kan bidra med segregerade effekter (Fridlund, 2011; Skolinspektionen, 2009; Skowronski, 2013; jfr Leung, 2002). Den andra mottagningsmodellen innefattar att man får börja i en ordinarie klass med eller utan tillgång till stödresurser, som till exempel ämnesstöd på sitt modersmål. Denna mottagningsmodell är vanligare för yngre elever och färre i antal. I vissa fall får eleven gå genom en så kallad ”landningsplats” där eleven får gå genom en kort introduktion om skolsystemet och svenska språket. Därefter utgår man från elevens förkunskaper och gör en kartläggning av dessa för att besluta om eleven ska börja på en förberedelse- eller ordinarie klass. Det är svårt att dra slutsatser för för- och nackdelarna med mottagningsmodellerna då det inte finns tillräckligt med forskning för att dra slutsatser om de sociala samt pedagogiska konsekvenserna av modellerna (Bunar 2010,2015).

5. Slutsatser och diskussion

Syftet med denna kunskapsöversikt är att ta reda på vilka för- och nackdelar det finns med att placera en nyanländ elev i förberedelse och ordinarie klass. Kunskapsöversikten utgår från vetenskapliga texter och andra relevanta rapporter för min frågeställning. Vidare vill jag även undersöka vad olika forskare tycker om placeringen av nyanlända elever i de olika mottagningsmodellerna. Vilken mottagningsmodell är mest fördelaktig för den nyanlända eleven?

Det jag har kommit fram till i denna kunskapsöversikt är att de flesta forskare och litteraturer har liknande åsikter/synpunkter kring både mottagningsmodellerna. Det sociokulturella perspektivet kan kopplas ihop med detta ämne då teorin upplyser om att man genom samspel med andra utvecklar sina språk och kunskaper. Genom denna teori kan vi skapa en uppfattning om elevers inlärningsprocess samtidigt som vi får en förståelse över vilken miljö som bidrar till inläring för den nyanlända eleven.

Den gemensamma åsikten kring mottagningsmodellerna handlade om att det finns både för- och nackdelar med både placeringarna. Placerar man den nyanlända eleven i en ordinarie klass direkt är det lätt hänt att eleven har svårt för att uppfatta språket och ämnena rätt, vilket kan leda till att eleven har svårare för att uppnå kunskapsmålen. Detta kan leda till svårigheter i längden. Även lärarna kan ha svårt till att få lektionerna att gå ihop då man måste arbeta med anpassningar för nyanlända elevens skull. Detta kan vara svårt för lärarna att bidra med på grund av att alla läraren inte har den kunskapen och medlet som behövs för att bidra med anpassningar och stöd. Utöver detta kan kommunikationen mellan lärare och elev bli svårare om inte eleven behärskar det svenska språket. Placeringen i en ordinarie klass bidrar även till att eleven känner sig mindre engagerad i skolan då språksvårigheterna kommer i vägen. Å andra sidan anser flera forskare, varav en av de är Bunar, att det positiva är att eleven kan känna sig inkluderad vilket är ett av huvudsyftena som en skola har. "En skola för alla" är vad man utgår från. En annan fördel med placeringen i en ordinarielklass är att eleven lär sig att utveckla språket snabbare då den används kontinuerligt med klasskamraterna.

Placeringen i en förberedelseklass såg flera forskare positivt på. I en förberedelseklass är lektionsupplägget väldigt nivå anpassat till elevens kunskaper. Har man en kartläggning över

elevens tidigare kunskaper har man ännu lättare för att veta vad eleven har för tidigare erfarenheter, vad man behöver lägga fokus på och hur man ska nå dit. Eleverna i en förberedelseklass är mer engagerade då de vet att de kan få den stöd de behöver. I detta fall finns lärarna där för att kunna ge allt stöd som behövs för att lära ut på rätt sätt. Det bästa kan dock, enligt forskarna, vara en kombination av båda. Börjar eleven på en förberedelseklass kan de vara bra om de får delta i ordinarie undervisningar emellanåt för att komma in i det och vänja sig med tiden. Eleven utvecklar sina språkkunskaper samtidigt som den känner sig inkluderad i sin ordinarielklass. I intervjuerna som Jenny Nilsson och Monica Axelsson (2013) höll i, kände de nyanlända precis som ovan beskrivet. Förberedelseklassen är mer anpassad och det är därför lättare att utvecklas. Men å andra sidan kan placeringen i ordinarielklassen bidra till en produktiv språkutveckling.

Majoriteten av forskarna var positivt inställda till placeringen i en förberedelseklass men hade alltid positiva synpunkter kring ordinarielklass också. Detta tyder på att man bör fokusera på att göra en kombination av dessa två för att bidra till en bra skolmiljö med bra kunskapsmöjligheter för den nyanlända eleven.

Detta forskningsområde finner jag väldigt intressant och det finns mer att undersöka inom ämnet. Jag hade velat forska kring detta i framtiden genom att titta närmre på hur olika skolor arbetar kring detta. Vad har de för stöd? Vad utgår de från? Vilken placering visar bäst resultat? Hur går man tillväga när man beslutar om eleven ska placeras i förberedelse eller ordinarielklass?

Det intressanta hade varit att undersöka och jämföra två olika skolors arbetssätt kring området. Ämnet är aktuellt och det är därför viktigt att vara förberedd och ha tillräckligt med kunskaper kring det för att kunna hantera situationen när man väl hamnar där. Jag vill som blivande lärare också få fler kunskaper kring hur man kan utvecklas och lära mig att kunna på något vis väga in nyanlända elever i ordinarie lektioner också. Det kan vara bra att samla på sig lärandematerial till framtiden. Det viktiga är att det gynnar eleven.

Avslutningsvis vill jag lyfta bristerna i min kunskapsöversikt. Arbetet ger inget utrymme till konkreta studier och därför har jag inte haft möjligheten till att dra konkreta slutsatser. Jag har kunnat besvara frågeställningarna i det mån det går, men har inte kunnat fördjupa mig på någon specifik skola och deras arbetssätt för att få en verklighetsbild på hur det kan se ut för eleven i respektive mottagningsmodell. Jag hittade däremot både fördelar och nackdelar

med både placeringarna. På grund av utrymmet valde jag främst att titta på för och nackdelar med mottagningsmodellerna för att se hur eleverna påverkas av dessa. Det är trots allt den nyanlända eleven som är i fokus.

Käll- och litteraturförteckning

Allen, D. (2006). *Who's in and who's out? Language and the integration of new immigrant youth in Quebec*. International Journal of Inclusive Education 10(2–3), 251–263.

Andersson, A., Lyrenäs, S. & Sidenhag, L. (2015). *Nyanlända i skolan*. Malmö: Gleerups Utbildning.

Arnot, M. och Pinson, H. (2005). *The Education of Asylum-Seeker and Refugee Children. A study of LEA and School Values, Policies and Practices*. Cambridge, UK: Faculty of Education, University of Cambridge.

Axelsson, M. och Norrbacka Landsberg, R. (1998). *En studie av två internationella klasser – ur ett etnologiskt och språkpedagogiskt perspektiv*. Botkyrka: Mångkulturellt centrum.

Axelsson Monica, Nilsson Jenny (2013). "Welcome to Sweden: Newly Arrived Students. Experiences of Pedagogical and Social Provision in Introductory and Regular Classes" International Electronic Journal of Elementary Education, 6(1), 137-164

Blob, Mathias (2004). *Skolintroduktion för nyanlända flykting- och invandrarbarn: en översiktsstudie av arbetet i fyra storstadskommuner*. Integrationsverket, Norrköping.

Bouakaz, Laid (2007). *Parental involvement in school. What hinders and what promotes parental involvement in an urban school*. Malmö: Malmö högskola.

Bunar, Nihad (2010). *Nyanlända och lärande: en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan*, Vetenskapsrådet, Stockholm.

Bunar, Nihad (2015). *Nyanlända och lärande: mottagande och inkludering*, 2015, 1. utg. Natur & Kultur, Stockholm.

Cederberg, M. (2006). *Utifrån sett – inifrån upplevt*. Några unga kvinnor som kom till Sverige i tonåren och deras möte med den svenska skolan. Malmö: Malmö högskola

Ekermo, L. (2005). *Vi i skolan står för det normala i tillvaron; de mår bra hos oss*. Rapport om mottagandet av nyanlända elever i Linköpings kommuns grundskolor. Linköping: Linköpings universitet, Institutionen för språk och kultur.

Eklund, M. (2003). *Interkulturellt lärande – Intentioner och realiteter i svensk grundskola sedan 1960-talets början*. Luleå: Luleå Tekniska Universitet.

Emanuelsson, Ingemar (2007). *Inkluderande undervisning – förutsättningar och villkor*. I B. Andersson & L. Thorsson (red.). *Därför inkludering*. s. 10-23.

Fredriksson, U. (2002). *Reading skills among students of immigrant origin in Stockholm*. Stockholm: Stockholms universitet.

Friberg, F. (Ed.). (2017). *Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Studentlitteratur.

Fridlund, L. (2011). *Interkulturell undervisning - ett pedagogiskt dilemma: Talet om undervisning i svenska som andraspråk och i förberedelse- klasser*. (Doctoral dissertation, Gothenburg Studies in Educational Sciences 310), Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Göransson Kerstin, Nilholm Claes (2013). *Inkluderande undervisning: vad kan man lära av forskningen?* Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Jakobsson, A. (2012). *Sociokulturella perspektiv på lärande och utveckling – lärande som begreppsmässig precisering och koordinering*. I *Pedagogisk forskning i Sverige*, 2012.

Jepson Wigg, U. (2016). *Betydelsefulla skeden – från introducerande till ordinarie undervisning*. I Lahdenperä, P. & Sundgren, E. (red.). *Skolans möte med nyanlända*. (ss. 65–91). Stockholm: Liber.

Jönhill, Jan Inge (2012). *Inklusion och exklusion: en distinktion som gör skillnad i det mångkulturella samhället*. uppl. Liber, Stockholm.

Lahdenperä, P. & Sundgren, E. (red.). (2016). *Skolans möte med nyanlända*. Stockholm: Liber.

Leung, C. (2002). Reception classes for immigrant students in England. *TESOL Quarterly*, 36(1), 93–98.

Malmö stad (2019). Statistik. Hämtat: 10 december. 2019, från Malmö stad.

<https://malmo.se/Fakta-och-statistik/Migration-fran-utlandet.html>

Malmö stad (2019). Statistik. Hämtat: 13 december. 2019, från Malmö stad.

<http://malmo.se/Kommun--politik/Sa-arbetar-vi-med.../Flyktingkrisen/Statistik.html>

Nilsson, Jenny & Bunar, Nihad (2015). *Educational Responses to Newly Arrived Students in Sweden: Understanding the Structure and Influence of Post-Migration Ecology*, *Scandinavian Journal of Educational Research*, vol 60, s. 1-18.

Otterup, T. (2006). ”Jag känner mig begåvad bara” – om flerspråkighet och identitetskonstruktion i ett multietniskt förortsområde. Göteborg: Göteborgs universitet.

Permisañ n, C.G. och Fernandez, J.A.G. (2007). *Educational responses to immigrant students in Madrid*. *Intercultural Education* 18(3), 207–213

Rodell-Olgac, C. (1999). Interkulturella arbetssätt i en förberedelseklass – att lära av sina romska och somaliska elever. I M. Axelsson (Red.), *Tvaspråkiga barn och skolframgång – mångfalden som resurs*. Stockholm: Rinkeby språkforskningsinstitut

Runfors, A. (2003). *Mångfald, motsägelser och marginaliseringar*. Stockholm: Prisma.

Skolinspektionen (2014). *Utbildning för nyanlända elever*. Stockholm: Skolinspektionen.

Skolinspektionen (2009). *Utbildning för nyanlända elever – rätten till en god utbildning i en trygg miljö*. Stockholm: Skolinspektionen.

Skolverket (2016). *Allmänna råd om utbildning för nyanlända elever*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2005). *Elever med utländsk bakgrund*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2012). *Greppa språket: ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet*, 2012, 2. uppl. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2014). Stödinsatser i utbildningen – om ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd. Stockholm: Fritzes.

Skowronski, E. (2013). *Skola med fördröjning: Nyanlända elevers sociala spelrum i "en skola för alla."* (Doctoral dissertation), Lund: Lund University.

Strandberg, L. (2006). *Vygotskij i praktiken – bland pluggbästar och fusklappar*. Nordstedts akademiska förlag.

Svenska Unescorådet och Specialpedagogiska institutet. (2005). *Riktlinjer för inkludering: Att garantera tillgång till utbildning för alla*.

Svenska Unescorådet (2006). *Salamanca-deklarationen och Salamanca +10*. Stockholm: Svenska Unescorådet

Szulkin, R. (2007). Den etniska skoleggregationen. I T.R. Burns, N. Machado, Z. Hellgren och G. Brodin (Red.), *Makt, kultur och kontroll över invandrarers livsvillkor*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken - ett sociokulturellt perspektiv*. Lund. Studentlitteratur AB.

Tivenius, O. (2015). *Uppsatsens inre liv*. Lund: Studentlitteratur.

UNESCO. (2000). *Education for All: Meeting our Collective Commitments*. Expanded Commentary on the Dakar Framework for Action, Para 33. Paris: United Nations Educational Scientific and Cultural Organization.

UNESCO. (2005). *Guidelines for Inclusion: Ensuring access to education for all*. Paris: United Nations Educational Scientific and Cultural Organization.

UNICEF Sverige (1989). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barns rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige.

Wellros, S. (1992). *Ny i klassen – om invandrarbarn i svenska skolan*. Malmö: Gleerups.